

**IMMIGRANT FAMILIES AND THEIR
CHILDREN: ADAPTATION AND IDENTITY
FORMATION**

GÖÇMEN AİLELER VE ÇOCUKLARI: UYUM VE KİMLİK OLUŞUMU

Yazar: CAROLA SUÁREZ-OROZCO
Çeviren: Özlem AYDOĞMUŞ ÖRDEM¹

---

¹ Dr. Uzman Sosyolog, Adalet Bakanlığı, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü

GİRİŞ

Göç dünya çapında 130 milyonun üzerinde yetişkin ve çocuğu kapsamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde her beş çocuktan biri, bir göçmen çocuğudur. New York City okullarında bugün, tüm öğrencilerin %48'i aile reisi göçmen olan hane halklarından gelmektedir. Bu sadece bir kente dair bir olgu değildir- ülke genelindeki okullar göçmen ailelerin çocuklarının akımına maruz kalmaktadır. Bu çocukların nasıl uyum sağlayacağı Amerikan toplumunu tekrar oluşturmada önemli bir faktör olacağı oldukça açıktır.

Birçoğu için, göç büyük kazanımlarla sonuçlanır. Bu özellikle siyasi, dini ve etnik eziyetlerden kaçan ve aileleriyle yeniden birlik olmaya çalışanlar için böyledir. Gerekçeleri ne olursa olsun, birçoğu için göç değerlidir. Fakat göçün kazanımları ayrılık zamanında olumsuz sonuçlanmaya başlayabilir.

Göçün sosyal ve psikolojik maliyetleri göçmen çocuklar tarafından ciddi bir şekilde hissedilir. Bu çocuklar gelişimleri ve kişilikleri üzerinde etki etme ihtimali olan özel bir dizi değışiklikler ve deneyimler tecrübe ederler. Fakat ne gariptir ki, çok az araştırma göçmen çocukların psikolojik deneyimleri üzerine odaklanmıştır (Garcia-Coll and Magnuson, 1977). Bu bölümde, göçmen gençlerin uyumları ve kimlik oluşumu hakkında şu an ki bilgi durumu ve görüşümü özetleyeceğim.

Göç Sıkıntıları

Sosyal bilimciler ve zihinsel sağlık uzmanları tarafından her türlü göçün/hareketin/geçişin stresli olduğu belirtilmektedir (Schlossberg, 1984). Taşınma, iş değışimi ve ilişkilerdeki kopukluklar gibi eylemlerin çoğu kez gerginliği, siniri, depresyonu, bedensel rahatsızlıkları ve hastalığı içeren bir dizi tepkileri tetikleyerek son derece yıkıcı olduğu bilinmektedir (Dohrenwend, 1986). Ne şekilde olursa olsun, göç bir insanın tecrübe edebileceği en sıkıntılı olaylardan biridir. Göç, dünyada nasıl yer edineceklerinin kültürel olarak yazılı olduğu kavramların onlara sağladığı rollerin yanı sıra, bireylerin devam eden sosyal ilişkilerini ellerinden almaktadır. Uyum, kontrol ve sahip olma duyguları olmaksızın, ötekileştirilmiş hissedebilirler. Bu değışimler son derece kafa karıştırıcıdır ve neredeyse kaçınılmaz olarak büyük bir kaybolmuşluk hissine neden olmaktadır (Grinberg and Grinberg 1989; Ainslie, 1998).

Bu sıkıntılardan en üzücü olanları ölümü tecrübe etmek veya ölüme tanık olmaktan, tacizden veya işkenceden kaynaklanan sıkıntılardır. Eski Yugoslavya, Somali, Çinhindi, Orta Amerika ve Haiti kökenli son gelenler bu tür sarsıntıları yaşamışlardır (Somach, 1995). Bu tür sarsıntılardan kaynaklanan bulgu kümeleri (sarsıntı sonrası stres bozukluğu) tekrar eden kabusları, uyuşukluğu, aşırı gerginliği, irkilmeyi, sinir patlamalarını, zor odaklanmayı ve uykusuzluğu içermektedir. Göçten önce şiddet yaşantılarına ek olarak (ailelerin savaştan ve sivil ayaklanmadan kaçtıkları durumlarda) göçmen çocukların birçoğu şaşırtıcı şekilde okul ortamında ve mahallede yüksek seviyede şiddet göstermektedir. Ayrıca, fiili sınır geçişi yetişkin ve çocuklar için benzer bir travmatik olaydır. Sarsıntı yaşayan göçmenler bir dönem sonra bu bulguların nükseden dalgalarından sık sık zarar göreceklerdir; bu bulguların şiddeti, sarsıntının derinliğine ve kurbanda mevcut olan psikolojik, sosyal ve maddi olgulara bağlı olacaktır. Bu bulgular önemli derecede göçün sıkıntılarını arttırmaktadır.

" Kültürel etkileşim sıkıntısı " göçe özgü bir stres şekli olarak terimlendirilmiştir. Bu, bireylerin yeni kültürel bağlılık kurallarını öğrendiği ve mecburen kabul ettiği süreçtir. Bireylerin anayurdu ona tanıdık ve öngörülebilir çevre sunar. Bu öngörülebilir durumlar göçü takiben dramatik şekilde değışir. Polonyalı göçmen Eva Hoffmann hatıratında zarifçe not ettiği üzere, göç anlam açısından çıkıp kargaşanın hafifliğine düşmekle sonuçlanır. (Hoffmann, 1989, s.151). Uyum, kontrol ve sahip olma duyguları olmaksızın, göçmenler sıkça büyük bir kaybolmuşluk ve ötekileştirilmiş

hissine sahiptirler. 23 yaşındaki Meksikalı bir haberci yaşantıyı derinlemesine bir anlayışla özetler: “Tektardan bir bebek oldum; yemeği, konuşmayı, giymeyi ve benden beklenen ne varsa hepsini tekrardan öğrenmek zorunda kaldım.”

Göçün Yarattığı Stres ve Etkileri

Göçü beklerken ve vardıktan kısa bir süre sonra, göçmenler mutluluk hissederler (Sluzki, 1979). Beklentiler genellikle ön görülen ihtimaller sınırsız görüldüğü için yüksektir. Çabalar, iş ve yaşanılacak yer bulmayı içeren yeni çevreye uyum sağlamayı gerektirecek acil gereksinimlerle meşgul olmaya odaklanmıştır. Yeni durumun gerçekleriyle yüzleşildiğinde, bireyler temel olarak bir takım psikolojik sorunlar yaşamaya başlar (Sluzki, 1979; Arrendondo-Dowd, 1981; Grinberg and Grinberg, 1989). Sıklıkla, sevilen kişilerin ve tanıdık çevrenin giderek kaybedilmesi üzüntüden depresyona ve bitmez tükenmez yas gibi bir dizi hislere sebep olmaktadır (Volkan, 1993). Kültürel beklentilerdeki uyumsuzluklar ve öngörülen çevrenin eksikliği birçoğunu huzursuzluk veren bir şaşkınlık yaşamasına neden olmaktadır. Suya düşmüş arzular ve hayaller, yeni çevrede düşmanca bir karşılama ile birleştiğinde, güvensizlik, şüphe, sinir ve hatta çokça görülen ruhsal bozukluklara neden olabilmektedir (Grinberg and Grinberg, 1989).

Göçün, aileler üzerinde istikrarsızlaştırıcı etkileri vardır (Sluzki, 1979). Göçü takip eden süreçte aile bireyleri arasında çatışmaların artması anormal bir durum değildir (özellikle önceden olan evliliğe bağlı gerilimler varsa). Göç genellikle aile yapısında değişiklikler oluşturur: eski aile reisleri seviyesizleştirilebilir (Shuval, 1980) ve cinsiyet ilişkilerinin doğası değişebilir. Espin (1987, s. 493) “göçmen ailelerin kültürel etkileşimdeki aşırı baskılara karşı bir koruyucu olarak geleneksel sosyal ve cinsiyet modellerde kökleşebileceğini” gündeme getirmektedir. Diğer durumlarda, kadınlar iş hayatına atıldıkça, aileye katkıda bulunduğu bu yeni rol ilk başta onlara yeni keşfedilen bir özgürlük sunabilir, fakat aile içinde gerilimler oluşturur. Birçok göçmen aile, geniş aile bireylerini bir araya getirir ve bu aileler geleneksel İngiliz-Amerikan ailelerden daha çok birbirine bağlı ve hiyerarşiktir (Smart ve Smart, 1995). Bir noktaya kadar, bu onların ayırt edici kültürlerinin izlerini taşıyabilir, fakat aynı zamanda göçe yardımcı da olabilir. Geniş aileler genellikle çocuk bakımı ve finansal yükümlülükleri paylaşmak için bir arada yaşamaktadırlar. Diğer sosyal destek ağlarının yokluğu durumunda, bu aileler, birçok göçmen olmayan ailelerden daha çok birbirlerine güvenebilirler.

Göçmen ebeveynler genellikle çocukları için daha iyi bir gelecek umuduyla ciddi fedakârlıklarda bulunmak zorundadırlar. Yeni çevrenin öngörülen tehditleri hakkında kök salmış endişelerinden dolayı göçmen ebeveynler çocuklarını sıkı ve abartılı bir şekilde korumaktadır (bu fazla Amerikanlaşmayı da içermektedir). Yeni çevre içerisinde, önceden kaldıkları anavatanlarındakilerden daha çok sıkı sınırlamalar koyabilirler. Aynı zamanda, göçmen ebeveynler dil becerilerini kendilerinden daha hızlı geliştiren çocuklarına sıkı sıkıya bağlıdır. Sonuç olarak, onlar aile için çevirmen ve iş gören olarak hizmette bulunmaktadır. Çocuklar, ebeveynlik yapmak ve aynı zamanda onları sıkça iletişim ve aktivitelerini sınırlamak arasında bırakmak aile içerisinde önemli gerilimler oluşturabilmektedir.

Birçok göçmen ebeveyn (özellikle daha fakir ailelerden gelenler) birden fazla işle uğraşmaktadır. Birden fazla olan bu mecburiyetler onları kısmen çocuklarına karşı mahrumiyete itmektir. Örneğin, iş programları fazla esnekliğe izin vermediğinden dolayı göçmen ebeveynler okul etkinliklerine genellikle katılamamaktadır: sonuç olarak, öğretmenler çocukların eğitimlerindeki görülen ilgi eksikliğinden üzüntü duymaktadır. Fakat bunu doğrudan ilgi eksikliği olarak anlamak bir hatadır. Göçmen aileler bize sıkça çok çalışmanın çocuklarına yardım edebilecekleri en iyi yol olduğunu söylemektedir; ama bu uzun çalışma süreleri çocukları yalnız bırakmaktadır. Bu

fiziksel yokluk genellikle ebeveynsel kaygı ve depresyonla birlikte gelen psikolojik mahrumiyeti ikiye katlamaktadır (Athey ve Ahearn, 1991), ve bu şekildeki yokluk ve mahrumiyet, gelişimsel olarak uygun olmadan önce göçmen çocukları kendi buluşlarına itmektedir. Bazı durumlarda bu aşırı sorumlulukla içselleşmiş çocuklara yol açarken, bazı durumlarda gangsterler gibi alternatif aile yapılarının cazibesine kapılan depresyonlu çocuklara yol açmaktadır (Vigil, 1988).

Yeni kültüre uyum sağlamak için olan zaman çerçevesi genellikle yetişkinlere oranla çocuklar için daha farklıdır. Çocuklarca tecrübe edilen ilk kültür tanışma yerleri olan okullar önem arz etmektedir. Orada, onlar öğretmenlerle (ki genellikle baskın kültürün üyeleri olanlar) bunun yanı sıra arka planda hem çoğunlukta hem de azınlıkta olan çocuklarla tanışmaktadır. Böylelikle, onlar, büyük ihtimalle dil becerileri gerektirmeyen işlerde çalışan veya aynı göç kimliğine sahip olanların olduğu mekânlarda çalışan ailelerinden daha hızlı ve yoğun bir şekilde yeni kültürle baş etmek durumundadırlar (M. Suarez-Orozco, 1998). Çocukların uyumunun göreceli hızı ev halkında bazı gerilimler oluşturabilmektedir. Ebeveynler çocuklarını yeni düzendeki diğer çocuklar gibi davranmamasını tavsiye ederek süreci yavaşlatmaya çalışabilmektedir. Çocuklar ailelerinin “eski ülke” ve “eski usul” adetleri bakışlarından dolayı belirsizlikten aşırı utanmaya kadar değişen hislere sahip olabilmektedirler.

Göçmen ailelerde yanlış iletişim ihtimalini anlamak önemlidir. Çocuklar genellikle yeni dili ebeveynlerinden daha hızlı bir şekilde öğrenmektedirler. Çoğu çocuk diğerleri gibi olmayı arzulamaktadır: Birçoğu hızlıca baskın kültürün dilinden yana bir tercih gösterecektir. Ayrıca, çocuk evdeki dili konuşmaya devam etse bile, akıcılığın seviyesi büyük bir çaba olmaksızın yeni kültürün içindeki birkaç yılın ardından genellikle anadilin kelime hazinesi ve edebiyatı ev sahibi kültürün çok gerisinde kalacağı gerçeğinden etkilenmesi ve o dildeki duygu ve düşüncelerin iletişimini kurmakta çok güçlük yaşayacağı muhtemeldir (Wong-Fillmore, 1991). Aynı durumlar söz konusu olduğunda, ebeveynler için tam aksi söz konusudur. Böylelikle, sohbetlerde iki taraftan biri karmaşık iletişim dizilerinde dezavantajlı durumda olması muhtemeldir. Ayrıca, karmaşık tartışmalarda, anlamların açıklığının gözden kaçması muhtemel olabilmekte ve yanlış iletişimle sonuçlanabilmektedir. Ebeveynlerin diller arasında sürekli değişiklik yaptığı ve tamamen birbirlerinin niyetini gözden kaçırdığı tartışmaları duymak alışık olmadık bir durum değildir.

Şu anki araştırmam ebeveynler ve çocuklar arasındaki gerilimlerin özellikle çocukların ebeveynlerinden ayrıldığı durumlarda arttığını göstermektedir. Göçmen çocukların çoğunluğu birkaç aya veya birkaç yıla kadar ebeveynlerin birinden veya her ikisinden ayrılmaktadır. Bu zaman boyunca, çocuk bakıcıya bağlanabilmektedir ki bu da çocuğun sonraki ayrılışını zorlaştırmaktadır. Eğer çocuk yeni bakıcıya bağlanmayı başarabilirse, tekrar ailesiyle birleştirmek için bu bakıcıdan yapılan ayrılık çok sancılı olabilmektedir (göçün ardından üzüntü ve kaybolmuşluğu ikiye katlayarak). Eğer ayrılık sancılı olmuş ve çocuk ihmal veya istismar edilmişse, bu da göçün ardından uyumu zorlaştırmaktadır. Her durumda, göçten dolayı ayrılığın ardından gelen yıllarda bazı çöküntülerin olması muhtemeldir (özellikle Karayip göç toplulukları içinde bunun yanı sıra artarak, son zamanlardaki Orta Amerika topluluğu içerisinde ve Çin'in bazı bölümlerinde).

Göç sebebiyle ayrılıklar da tek ebeveynli evlerde yetiştirilen çocukların sebebidir. Bir partnerin diğerinden önde gittiği aşamalı göçlerde, anavatanında bulunan bozulmamış aileleri dağıtan yeni ailelere sıkça rastlanmaktadır. Sonuç olarak göçmen çocuklar göçmen olmayan yaşlılarına kıyasla iki ebeveynli evlerde yetiştirilmeleri daha muhtemel olmasına rağmen (National Research Council (Ulusal Araştırma Konseyi), 1998), dul bırakılan kadınlar, eşleri tarafından istismar edilenler veya terk edilenler veya resmi olarak evlenmemiş olanlar yeni bir ülkeye çocuklarına daha iyi bir hayat

sunmak için gelmektedirler. Bu elbette çocukları, yıpranmış, mutsuz ve böylelikle psikolojik olarak çocuklarına karşı olması gerekenden daha az zaman ayıran anneler tarafından fakirlik içerisinde yetiştirilmesi riskini oluşturmaktadır.

Gönderen ve Alan Çevre

Birkaç etken göçün yarattığı sıkıntıların ve değişimlerin şiddetini önemli ölçüde azaltabilir (Laosa, 1989; Garcia-Coll and Magnuson, 1997). Bu dolaylı değişkenler yaklaşık iki ayrı kategoriye ayrılabilir: gönderen ve alan etkenler.

Her bir birey kendisiyle beraber, gönderen (veya öncül) etkenler olarak bilinen, özelliklerini, vasıflarını ve deneyimlerini getirmektedir. Göçü çevreleyen şartlar önemli bir rol oynayabilmektedir. Birey anavatanından “ itildi mi çekildi mi?” Eğer göçmen macera ve fırsat umuduyla anavatanından çekildiyse, anavatanından etnik, dini veya siyasi çatışmalar, kronik zorluk veya açlıktan dolayı itilmesine oranla bu yeni deneyime daha istekli olması olasıdır. Aynı şekilde, en azından ilk başta, göçü başlatan birey deneyim hakkında isteksiz bir eşten, yaşlıdan veya bir çocuktan daha hevesli olması muhtemeldir (Shuval, 1980). Özellikle çocukların göçün sebeplerini çok az anladığını fark ettik. Sonuç olarak onlar göçü kabullenme durumunu geçemeyebilir ve bu hareketi bir kayıp olarak yaşayabilir . Göç öncesi sıkıntı ve travma göçmenlerin hali hazırdaki uyumlarında önemli olabilmektedir. Çatışmadan harap olmuş yerlerden kaçan bireyler ve aileler travmatik olaylara şahit olmuş ve işkence veya diğer fiziksel ve psikolojik şiddet türlerine maruz kalmış olabilmektedir (M. Suarez-Orozco,1989). Bu, göçün özel bir türü olan sığınmacıların hemen hemen her zaman bir gerçeğidir. Ayrıca, yukarıda da bildirildiği üzere, bu sarsıntılar göçün gerçekleştiği süreç boyunca fazladan şiddetle ikiye katlanabilmektedir.

Sosyo-ekonomik geçmişin, göç sürecinde yaşanacak sıkıntılarda önemli bir etken olduğu keşfedilmiştir (Flaskerud and Uman, 1996). Ekonomik kaynakların yanı sıra yükseköğrenim seviyeleri de yapısal engelleri en aza indirmede belirleyici bir rol oynamaktadır (C. Suarez- Orozco, 1998). Her şeyi göz önünde bulundurursak, orta üst sınıf göçmenler en az kaybı yaşamaktadır. Onlar birçok saygınlıklarını tekrar elde edebilir ve sosyal ilişkilerini sürdürmek için gidiş-dönüş şeklinde yolculuk yapabilmektedirler. Orta sınıf göçmenlerin geçmişi genellikle saygınlık açısından birçok kayıplar yaşamaktadır: genellikle dil zorluklarından, iletişim eksiklerinden veya belli başlı mesleklerdeki ruhsat eksiklerinden dolayı alanlarının ve yeteneklerinin çok aşağısındaki pozisyonlarda iş bulmaktadırlar. Buna ek olarak, orta sınıf göçmenler yeni ülkede hayatlarında ilk kez önyargı ve ayrımcılığı sancılı deneyiminden zarar görebilmektedirler. Anavatanlarında genellikle en alt seviyenin üyeleri olan en fakir göçmenler göçün bir sonucu olarak genellikle aşırı zorluktan zarar görmekteyiz. Bu zorluklara rağmen yabancı düşmanlığı, ırkçılığı, en az rağbet gören işler için şiddetli çekişmeleri içerebilmektedir, onlar ekonomik ve sosyal durumlarında genellikle bazı nispi gelişmeler başarmaktadırlar. Ayrıca, yeni ülkede ayrımcılıktan şüphesiz zarar görürken, sosyal itibarsızlık ister istemez yeni bir deneyim olmayabilmektedir. Düşük sosyo-ekonomik sınıfın üyeleri olarak, anavatanlarında bu tür davranışlardan zarar görmüş olmaları muhtemeldir.

Bir takım diğer gönderen etkenler de göç sürecini hafifletmede yardımcı olabilir. Yeni ülkenin dil becerilerine sahip olmak bu duruma yardımcı olabilmektedir. Dinsellik ve kiliseyle bağlantı da olumlu bir rol oynayabilmektedir. Birçok göçmen için sıradan bir olgu olan kırsaldan kente geçiş süreci zorlaştırabilmektedir. Çalışmamızdaki birçok göçmen çocuk apartmanlarında sıkışıp bırakılmalarına uyum sağlamakta zorluk çektiklerini bizlere bildirdiler. İlk yaşantılarında mahallelerinde oynamak ve dolaşmak için yeterince özgürlüğe sahip olmuşken, bu tür özgürlükleri genellikle kentsel alanda kaybetmektedirler.

Gönderen durumla ilgi birtakım etkenler yeni çevreye olan uyumu kolaylaştıracak veya baltalayacaktır. Yeni ev sahibi çevredeki şartlar da önem bir rol oynayacaktır. Listenin başında etkili sosyal destek ağlarının mevcudiyeti bulunmaktadır. Sağlam bir sosyal destek hattının varlığı sıkıntıya karşı temel bir yardımcı olarak değerlendirilmiştir (Cobb, 1988). Adapte olamayanların en çok ihtiyaç duyduğu (bilgiyi, iş sağlamayı, ev rehberliğini içeren) rehberlik ve tavsiyenin yanı sıra ayak işlerini yapmak veya borç vermek gibi sosyal ilişkiler açık bir yardım sağlamaktadır. Sosyal ilişkilere de özgüveni sürdürmeye ve geliştirmeye yardımcı olmakta ve en çok ihtiyaç duyulan kabul edilme ve hoşgörüyü sağlamaktadır. Çok iyi işleyen bir sosyal destek ağının, çok büyük bir ihtimalle, yeni çevreye uyumla yakından bir ilişkisi vardır. Elbette, kısmen de olsa, etkili bir sosyal yardım yapısının varlığı bireylerin önceki sosyal uyumlarından etkilenecektir. Gelişmiş sosyal yetenekleri olan bireylerin, kişiler arası ilişkiler oluşturabilmede ve kurabilmede daha iyi olmaları muhtemeldir (Heller and Swindle, 1983).

Ev sahipliği yapan çevredeki bir takım diğer etkenler göçmenlerin uyumu noktasında önemli bir rol oynamaktadır. Göçmen, kayıtlı olsun veya olmasın genel hayat kalitesinin yanı sıra katılabileceği fırsat olanaklarını açıkça etkileyecektir (Chavez, 1992; Smart and Smart, 1995). Göçle birlikte suya düşen hisler ve Doğallaştırma Hizmetleri son derece sıkıntılı olmaktadır (Padilla et al., 1988) ve gerilime ve (çokça rastlanan) güvensizliğe sebep olmaktadır. Yetişkinler için iş imkânları bir temel olacaktır. Bu noktada, muhtemelen yeni çalışanlara uygun danışmanlık sağladığından işverenler genellikle göçmen ağlara güvendikleri için sosyal ağlar büyük bir rol oynamaktadır (Waldinger, 1997; Cornelius, 1998). İş bulma yeteneği, ödeme sorunları, mevsimsel işçilik, güvenlik ve iş memnuniyetsizliği de uyumda rol oynayacaktır. Çocuklar için okulların kalitesi geçişlerin kolaylığında anahtar bir rol oynayacaktır. Maalesef, birçok göçmen çocuk kendini soyutlaştırılmış, fakirliğin vurduğu ve çatışmaların yoğun olduğu okullarda bulmaktadırlar (Orfield, 1998). Birçok yeni göçmenin hayatında şiddet korkusu temel bir endişedir. Açık bir şekilde, mahalle güvenliği hem çocuklar hem de yetişkinler için hayat kalitesini etkilemesi açısından çok şey sağlayacaktır. Birçok göçmen hesaplı evler bulma çabasıyla şehir merkezinde yoksul mahallelere taşınmaktadırlar. Maalesef, hesaplı şehir evleri genellikle savaş noktası olarak ifade edilen yerlerde bulunmaktadır. Ebeveynler de çocuklarının güvenliği açısından korkmaktadırlar. Onların genellikle kendi (genellikle harabe) yaşam sınırları içerisinde, çocuklarından caddedeki zararlardan uzak kalmasını istemektedirler. Birçok bilgi kaynağımız olan göçmenler göçü takiben özgürlük kaybının doğmasından dolayı üzölmektedirler.

Yeni göçmenleri ağırlamanın genel sosyal havası onların uyumları noktasında kritik rol oynamaktadır. Hali hazırda Amerika'da göçmenlere karşı, özellikle göçmenlerin rengine karşı, fazlasıyla önyargı mevcut durumdadır (Garcia-Coll and Magnuson, 1977, s. 119). Son yıllarda, yeni göçmenlerin akımı hakkındaki geniş çaplı endişeler Amerika'daki göçmenlerin (genellikle kayıtsız fakat aynı zamanda kayıtlı olanları) toplum hizmetlerinden veya faydalarından alıkoymak amacıyla düzenlenen birkaç üzöcö girişimlere sebep olmuştur (M. Suarez-Orosco, 1998). Sıkılaştırılmış sınırlamalar ilk başta sınır kontrollerini içermekteydi, fakat daha sonra bu eğitimi de içeren hizmetlere, sağlığa kadar genişletilmiştir (Eschbach et al., 1997; Brown et al., 1998). Bu politika ve uygulamalar, iş gücünü (Portes and Zhou, 1993; Waldinger, 1996) , okulu ve yerleşimsel düzeni (M. Suarez-Orosco, 1998) içeren yoğun dışlama ve ayrıştırma düzenler meydana getirmektedir. Ayrıca, birçok azınlık gençlik için, tamamlanmış eğitim seviyeleri açısından kazanımlar da elde etmişken, o kazanımlar iş dünyasında parasal açıyla orantılı olarak karşılık bulmamaktadır (Myers, 1998).

Dışlama ve Sosyal Yansımaya

Göçmenlerin ve çocuklarının zarar gördüğü yapısal dışlama işlerine ve sosyal rollerine zararlıyken, ırkçılık ve önyargı da zehirleyici bir rol oynamaktadır. Bir çocuk nasıl olur da “ bir uzaylı” “kaçak” istenmemesi hissini ve eğitim ve sağlık gibi en temel haklarının garanti edilmemesini içselleştirebilir? Yasal sakinler için bile, Amerika’daki şu anda yaygın olan düşmanlık havası aksanlı ve siyah tenli çocukları olumsuz etkilemektedir.

Amerika’nın Anglosakson kurum ve değerlerinin kültürel seyrelme korkusu göçmen karşıtı görüşü besleyen geçmek bilmeyen bir endişesidir (Espanshade and Balinger, 1998). Bugün şehir sakinleri Avrupa’dan gelen göçmenler hakkında Karayiplerden ve Orta Amerika’dan gelenler hakkında hissettiklerinden daha olumlu hissetmektedirler. “İngilizce” konuşmayan ve baskın İngiliz-Avrupalı çoğunluktan farklı “ bakan” göçmenler birçok göçmen olmayanları rahatsız etmektedir. Yeni göçmenlerin (1965 sonrası) %80’nin farklı tenli (Asya, Latin Amerika ve Karayiplerden gelenler) olması Amerikanın ırksal olarak kutuplaşmış toplumunda açıkça daha zorlaştırıcı bir etkidir. Söz konusu göç ise, ırk ve ten rengi önemli olmaktadır. Göç, Amerika’daki halk bilincinin yüzeyinin hemen altında gizlenen sürekli bir endişedir. Fırsatçı siyasetçiler göçmenleri her türlü hüsranda haklı sınırlarını yönelttikleri günah keçisi olmaya uygun olarak görmüşlerdir (Jones-Correa, 1998). En iyi durumda yarışmacı olarak bakılmakta ve en kötü durumda ise tehdit olarak görülmektedirler.

Sonuç olarak, bazı olumsuz nitelikler onlara yansıtılmaktadır. De Vos ve Suarez-Orozco (1990) kalıplamış eşitsizliklerin sosyal etkileşimi şekillendiren kültürlerdeki kişilik tecrübelerini inceleyen disiplinlerarası ve psikokültürel bir tasarı geliştirdiler. Onlar, karşılaştıkları yapısal eşitsizliklere ilaveten, bazı azınlıkların da “ psikolojik aşağılama ” için hedef gösterildiklerini öne sürmektedirler. Onları doğuştan değersiz (tembel, suçla meyilli ve daha fazlası) olarak saptayan sembolik şiddetin hedefleri haline gelmektedirler. Bu nitelikler bu aşağılanmış azınlıkları baskın halkın gözünde, toplumun hayallerinde paylaşılmayı daha az hak eden duruma getirmekte ve onların hayattaki nasiplerini ortaya koymaktadır.

Göçmenler ve azınlıktaki çocuklar toplumsal “aynaya” baktıkları zaman, baskın bir şekilde olumsuz düşmanca resimler görürler. Bu bozulmuş ayna önyargılı beklentiler olan tembellik, sorumsuzluk, düşük zekâ seviyesi ve şiddetten haber vermektedir. Bunun gibi benzer yansımalar medya tarafından daha şiddetli bir hale getirebilmektedir. Ebeveynler olumlu yansımalarda bulunsa da, çocukların günlük hayatta karşılaştığı bozulmuş resimleri telafi etmek için yetersiz olmaktadır. Güçlü ailesel destek bile çocukların günlük hayatta karşılaştığı “Aynalar Evinin” bozukluklarının yoğunluğunu tedavi etmek için yeterli olmayabilmektedir.

Son araştırmam, göçmen çocukların baskın kültürün egemen ortamın fazlasıyla farkında olduklarını öne sürmektedir (C-Suarez-Orozco, 2000). Psikolojik olarak, çocuklar bu karşılama karşısında ne yapmaktadırlar? Yerel kültürün davranışları içselleştirilmiş mi, ret edilmiş mi, yoksa direnilmiş mi? En olumlu sonucun “sana göstereceğim, benim hakkımda düşündüklerine rağmen başaracağım” şeklinde dolduruşa getirilmesidir. Bu cevap, teorik olarak da mümkünken, nispeten azdır. Daha çok, çocuk kendinden şüpheyle ve utançla karşılık vermektedir, bir tür beklenti etkisiyle ucuz hayaller kurarak: “Galiba onlar haklı, asla başaramayacağım.” Diğer bir muhtemel cevap ise “Kötü olduğumu düşünüyorum, dur sana ne kadar kötü olduğumu göstereyim” dir.

Asimilasyonun Yeni Şekilleri

Amerikan toplumundaki göç yaşantılarını incelemek amacıyla son yıllarda birtakım kuramsal düşünceler geliştirilmiştir. Tarihsel olarak, göçü incelemek için geliştirilmiş modeller, büyük ölçüde Avrupa’daki deneyimlere dayalı olmuştur. Bu çalışmalar

asimilasyon şekillerini ve sınıf atlamayı tanımlamıştır (Gordon,1964). Argüman çok basitti: göçmenler Amerika'da ne kadar çok kalırsa; okul, sağlık ve gelir açısından o kadar başarılı olmaktadır.

Son zamanlarda, Waters (1990-1996a), Gans (1992), Portes and Zhou (1993) ve Rumbaut (1996) gibi birtakım seçkin sosyal bilimci, Amerika toplumu ve ekonomisinde yeni bir bölünmenin Amerikan kültürüne göçmen uyumlarının yeni düzenlerini şekillendirmekte olduğunu öne sürmektedirler. Bu araştırma genellikle "Trimodal" olarak adlandırılabilen uyum düzenini öne sürmektedir. Bugün bazı göçmenler Amerika göç tarihinde önceden hiçbir şekilde görülmemiş bir şekilde hızlıca ekonominin geliri yüksek bilgi ağırlıklı kısımlarına yönelerek sıra dışı yukarı hareketlilik şekilleri başarmaktadır. Kum saati ekonomisinin sonunda, çok sayıdaki düşük yetenekli göçmenler sınıf atlama umudu fazla olmaksızın düşük yetenekli hizmet sektöründeki işlere itilmiş olarak aşırı bir şekilde ekonominin ve toplumun ayrılmış sektöründe kendilerini bulmaktadır (Portes and Zhou, 1993). Bu iki düzen arasında çok dikkat çekmeden Amerikan kurum ve kültürüne sızarak nüfus çoğunluğunun düşüncelerine yaklaştığı görülen diğer göçmen grupları vardır.

Bu trimodalda, sosyo-ekonomik şekil bugünün göçmen çocuklarının okulda nasıl başarılı olduklarıyla bağlantılı olduğu görülmektedir. Son birkaç yılda, okullardaki göçmen çocukların performansları üzerine birkaç çalışma olmuştur. Araştırma karmaşık bir resim öne sürmektedir. Geniş çaplı başarılarında, günümüz göçmen çocuklarının da okul uyum trimodal düzenine uyduğunu söyleyebiliriz (bu toplumdaki başarının önemli bir habercisi). Bazı göçmen çocuklar notları, standartlaştırılmış testlerdeki performans ve eğitime karşı eğilimini içeren bir dizi göstergeler açısından yerel çocukları geçerek sıra dışı bir şekilde okulda başarılı olmaktadır (De Vos, 1973; Kao ve Tienda, 1995). Diğer göçmenler yerel çocuklarla ortak yönler bulmaya eğilimindedirler (Rumbaut, 1995; Waters, 1996a). Fakat diğer göçmenler yerel arkadaşlarına göre daha az başarılı olmaktadır (Kao and Tienda, 1995; Rumbaut, 1995; Suarez- Orozco ve Suarez- Orozco, 1995).

Gruplar arasındaki tüm değişkenlik örüntüsüne ek olarak, bilimsel veriler de istikrarlı bir şekilde bu tarzda bir değişkenliğe işaret etmekteydi. Birçok göçmen grup için, Amerika'da konaklama uzunluğu azalan sağlık, okul başarısı ve arzularla bağlantılı olmaktadır (Kao and Tienda, 1995; Rumbaut, 1995; Suarez-Orozco ve Suarez Orozco, 1995; Steinberg, 1996; Vernez et al., 1996; Hernandez ve Charney, 1998).

Son zamandaki bir geniş çaplı bir çalışma, genel sağlığı, öğrenme engellerini, obeziteyi, duygusal zorlukları ve bazı riske girme girişimlerini içeren göçmen ailelerden oluşan çocuklar ve gençler arasında fiziksel sağlık ve risk girişimlerinin bir dizi ölçümleri gündeme getirmiştir (Hernandez ve Charney, 1998). İlginçtir ki, araştırmacılar göçmen gençliğin göçmen olmayan ailelerdeki yaşlılarına göre daha sağlıklı olduklarını bulmuşlardır. Araştırmacılar ırksal ve etniksel azınlık statüsünün, tamamıyla düşük sosyo-ekonomik statünün üzerinde çalıştıkları birçok göçmen aile ve çocukların karakterini oluşturan yüksek fakirlik oranlarının ışığında bu bulguların düşünülenin aksine olduğuna dikkat çekmişlerdir. Aynı zamanda, ne kadar uzun gençliğini Amerika'da geçirirse, o kadar fiziksel ve psikolojik sağlıklarının zayıfladıklarını bulmuşlardır. Ayrıca, ne kadar çok Amerikanlaşırlarsa, o kadar çok maddeyi kötüye kullanma, şiddet, suç işleme gibi riskli davranışlarda bulunmaktadırlar (Hernandez ve Charney, 1998).

Bu çalışmalar aynı zamanda eğitim çalışmalarınca desteklenmiştir. Alejandro Portes ile çalışarak Ruben Rumbaut (Rumbaut, 1997) San Diego, Kaliforniya, Dade County ve Florida'daki 15.000'den fazla lise öğrencisiyle anket yaptı. Amerika'daki konaklamanın uzunluğuyla ve hem akademik başarı hem de eğitimsel arzular arasında negatif bir ilişki buldular. Benzer bir düzen diğer bir geniş çaplı ülkedeki

gençler çalışmasında bulundu (Steinberg, 1996). Farklı bir ses olarak, Texas, San Antonio'daki katedralin papazı olan Reverend Virgil Elizondo aynı konuyu şu şekilde dillendirmektedir: " Onların gözlerine bakarak burada ne zamandan beri olduklarını söyleyebilirim. Işıldayan umutlarla gelmektedirler ve ilk nesil hayallarının karşılığını bulmaktadır. Çocuklarının gözleri artık ışıltılı değil. " (Suro'dan alıntılanmıştır, 1998, s. 13).

Kimlikleri Tartışmak

Yaşamın hiçbir anında erken yetişkinlikteki olduğu kadar kişinin toplumda kendini tanımlama dürtüsü olmamaktadır. Erickson'a göre (1964), gençliğin en önemli gelişme görevi uygun bir kimlik duygusu oluşturmaktır. İyi bir gelişme için, bireyin benlik duygusu ve kesişeceği değişik sosyal çevre arasında bir yere kadar tamamlayıcılık olması gerektiğini gündeme getirmektedir. Bu model, hayatları boyunca daha karmaşık bir hayat yaşayan bireylerin yaşantılarını açıklamak için büyük bir analitik algı sağlamıştır.

Fakat fazlasıyla çatlamış, heterojen ve değişimsel dünyada toplumsal boşluklar arasında çok az tamamlayıcılık vardır. Böylelikle, biz giderek artan aralıklı sosyal, sembolik ve siyasi alanı örtüştürülebilmesi için kimliklerin nasıl etken olduğunu anlamaktan çok uyumlu, sağlam ve kalıcı oluşumu kuramlaştırmakla ilgilenmekteyiz. Göçmenlerin çocukları, başarılı olursa, ev, okul, akranları ve iş dünyası gibi sınırsız sosyal alanlarda başarılı olmasını sağlayacak kimlikler oluşturmak durumundadırlar.

Bu karmaşık dünyanın içerisinde, birçok çocuğun aralıklı sosyal boşluklar arasında hareket etmesi istenmektedir. Fakat göçmenlerin çocukları için bu aralıklar üzücü olabilmektedir. Bugün göçmen çocuklar, kahvaltı konuşmalarında Farsça konuşabilmekte, yaşlılarıyla okula giderken Afrika-Amerikan rap şarkılar dinleyebilmekte ve sosyal çalışmalar öğretmenlerinden yeni yapılanma hakkında temel İngilizce öğrenebilmektedirler. Böylelikle, göçmen çocukların yaşantıları, kimliğin işleyişini gösteren son derece kuvvetli açılar bize sunmaktadır.

Göçmen çocukların yaşadığı çoklu dünyaya bakıldığında, onlar kimlik oluşumunda bazı zorlanmalarla karşılaşmaktadırlar (Aronowitz, 1984; Vigil, 1988; Grinberg ve Grinberg, 1989; Phinney, 1998). Fazlasıyla kültürel uyumsuzluklar, olumsuz sosyal yansıma, rol karıştırma veya kültürel rehber yetersiz kaldığında, genç biri hassas ve uyarlanabilir ben duygusunu geliştirmeyi zorlayıcı bulacaktır. Birçoğu ailesel kültürün köküne bağlanmakla ve temel (onları hoş ve nahos karşılayabilen) Amerika kültürüne katılma arzuları arasında yıpranmaktadır.

Gelecek için iyimser umutlar mahrumiyet ve aşağılanma ile yer değiştirerek bu iki olumsuz duygu iyimser umutları sallantıya uğratmaktadır. Göçmenler ve ikinci nesil gençlik yeterince çabayla Amerika hayalinin katlanabilir olacağına inanmaktadır. Artık lise mezunları iyi bir hayat sürmek için yeterince kazancı garanti edememektedirler; kolej aidatı engelleyecek kadar pahalı ve ailelerinin sahip olamayabileceği ağ ve iletişim gençlerin fırsatlarında köklü bir değişim yapmaktadır.

Kimlik oluşumu sürecine mani olan diğer şey ise, göçmenlerin çocukları korunmuş saflığın ve erken gelişmiş olan dünya çizgilerinin uyumsuz birleşimidir. Genellikle yaşlarının üstündeki sorumluluklar yüklenmektedir. Bir tercüman gibi davranmaları, kardeşlerine bakıcılık yapmaları, ebeveynleri isteyken günlük ev işlerini halletmeleri için çağrılabilirler. İki dili kullanabilmekte ve iki farklı dünya bakışına sahip olabilmektelerdir. Aynı zamanda, özellikle kızlar için, tedirgin aileleri tarafından Yeni Dünya'ya atılımlar genellikle fazlasıyla sınırlandırılmıştır ki bu da nispi saflığa katkıda bulunmaktadır. Yeterince bilgi ve öneriyi sağlamak için sınırlı bir ağla bilgilendirilmiş bireylerden dolayı, birçok göçmen çocuk gençliğin çalkantılı sularına ayak uydurmakta zorlanmaktadırlar.

Çoklu etkenlere bakıldığında, kimlik oluşumunda göçmen gençlerin özel mücadelelerle karşı karşıya kaldığı açıktır. Yeni topraklarda yabancı olmanın iniş çıkışlarına uyum sağlamak için yollar arayan her bir birey bir kimlik oluşturmaktadır. 1937’de, Stonequist zekice toplumsal yer değiştirmenin tecrübelerini tarif etti. O göçmeni “her birinin kıyasında bırakan fakat hiçbirinin üyesi yapmayan” kültürel geçişleri uygun bir şekilde tarif etmiştir (Stonequist, 1937, s. 4). Kendisinin terimlemiştir olduğu “önemsiz adam” ın (1937 sonlarında önceki feminist bilinç geliştirmede yazmıştır) genel özelliklerinin herhangi bir kültürün “belli bir bağlamından” (Stonequist, 1937, s.9) çok iki farklı kültürün çatışmasından türediğini vurgulamıştır. Stonequist kültürel farklılıkların keskin etnik zıtlıkların ve düşmanca sosyal davranışların olduğu durumların en çok sıkıntıları oluşturduğuna değinmektedir. Önemsiz statünün psikolojik maliyeti üzerindeki gözlemleri ilk gün yazdığı gibi bugün hala önemlidir.

Farklı ülke ve sosyal kademedeki gelen göçmen çocukların çoğunluğu okula ve eğitime karşı son derece olumlu davranışlarla gelmektedirler (Suarez-Orozco ve Suarez Orozco, 2000). Fakat birtakım yeni çalışma çocuklar yeni çevrede ne kadar çok kalırsa, okul hakkında daha az olumlu olmaktadır ve akademik uğraşlardan kurtulmak için daha da riskte olmaktadır. Kohut (1971), kayıp, yas ve aşağılanmanın öz benlikçi kırgınlıklarının saldırganlık ve şiddet gibi yıkıcı eğilimlerle bağlantılı olduğunu kuramsallaştırmıştır. Konuk eden kültürün karşılaşmasının öz benlikçi kırgınlıkları ile ikiye katlanan göçten kaynaklanan yas ve kayıplar bu endişelendirici düşüşün düzeninde büyük oradan sorumlu olabilen tehlikeli bir birleşimdir.

Amerika’daki beş çocuktan birinin göçmenlerin çocuğu olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu çocukların nasıl yeni ülkelere uyum sağlayacağı önemli bir toplumsal merak konusu olmalıdır. Seçtikleri yan yollar ve oluşturdukları kimlikler çoklu olarak belirlenmiştir. Taklit yöntemlerinin yanı sıra beraber yetiştikleri kaynaklar, deneyimler, sıkıntılar ve sarsıntılar anahtar bir rol oynamaktadır. Mahalleyi, istihdam fırsatlarını ve okulları içeren kendilerini buldukları yapısal çevre göz ardı edilmemelidir. Çocukların karşılaştığı sosyal yansıma da önemlidir. Göçmen çocuklar yıpratıcı sosyal aşağılamayla katlanan bir dizi sıkıntı ve kayıplardan zarar görmektedirler. Gelişen çocukların ruhlarına yük olan sarsılmış hayaller ve yıkıcı deneyimlerden olan hasarı azımsamamalıyız. Son zamanlardaki göçmen çocukların olumlu davranışları harika bir kaynaktır; toplum olarak Amerika için bu enerjilere zarar vermek yerine bu enerjiden yararlanmak daha faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Ainslie, R. C. (1998) Cultural mourning, immigration, and engagement: vignettes from the Mexican experience. In M. SuaÁrez-Orozco (ed.), Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Aronowitz, M. (1984) The social and emotional adjustment of immigrant children: a review of the literature. *International Review of Migration*, 18, 237-57.
- Athey, J. L. and Ahearn, F. L. (1991) *Refugee Children: Theory, Research, and Services*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- Brown, E. R., Wyn, R., Yu, H., Valenzuela, A. and Dong, L. (1998) Access to health insurance and health care for Mexican American children in immigrant families. In M. SuaÁrez-Orozco (ed.), Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Chavez, L. (1992) *Shadowed Lives: Undocumented Immigrants in American Society*. Fort Worth, TX: Hartcourt Brace College Publishers.
- Cobb, S. (1988) Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 3(5), 300-14.

- Cornelius, W. (1998) The structural embeddedness of demand for Mexican immigrant labor. In M. SuaÁrez-Orozco (ed.), *Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives*. Cambridge, MA: David Rockefeller Center for Latin American Studies, Harvard University Press.
- De Vos, G. (1973) *Socialization for Achievement: Essays on the Cultural Psychology of the Japanese*. Berkeley: University of California Press.
- De Vos, G. and SuaÁrez-Orozco, M. (1990) *Status Inequality: the Self in Culture*. Newbury Park, CA: Sage.
- Dohrenwend, B. P. (1986) Theoretical formulation of life stress variables. In A. Eichler, M. M. Silverman and D. M. Pratt (eds), *How to Define and Research Stress*. Washington, DC: American Psychiatric Press.
- Erickson, E. (1964) *Identity, Youth, Crisis*. New York: W. W. Norton.
- Eschbach, K., Hagan, J., Rodriguez, N., Bailey, S. and Hernandez-Leon, R. (1997) *Death at the border -June 1997* [<http://www.nnirr.org>].
- Espanshade, T. and Balinger, M. (1998) Immigration and public opinion. In M. SuaÁrez Orozco (ed.), *Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Espin, O. M. (1987) Psychological impact of migration on Latinas. *Psychology of Women Quarterly*, 11, 489-503.
- Flaskerud, J. H. and Uman, R. (1996) Acculturation and its effects on self-esteem among immigrant Latina women. *Behavioral Medicine*, 22, 123-33.
- Gans, H. J. (1992) Second generation decline: scenarios for the economic and ethnic futures of the post-1965 American immigrants. *Ethnic and Racial Studies*, 15, 173-92. Gordon, M. (1964) *Assimilation in American Life*. New York: Oxford University Press.
- Garcia-Coll, C. and Magnuson, K. (1997) The psychological experience of immigration: a developmental perspective. In A. Booth, A. Crouter and N. Landale (eds), *Immigration and the Family: Research and Policy on US Immigrants*. Malwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Grinberg, L. and Grinberg, R. (1989) *Psychoanalytic Perspectives on Migration and Exile*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Heller, K. and Swindle, R. W. (1983) Social networks, perceived social support, and coping with stress. In R. D. Felner (ed.), *Preventative Psychology: Theory, Research, and Practice in Community Intervention*. New York: Penguin Press.
- Hernandez, D. and Charney, E. (eds) (1998) *From Generation to Generation: the Health and Well-being of Children in Immigrant Families*. Washington, DC: National Academy Press.
- Hoffman, E. (1989) *Lost in Translation: a Life in a New Language*. New York: Penguin Books.
- Jones-Correa, M. (1998) Commentary: immigration and public opinion. In M. SuaÁrez Orozco (ed.), *Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kao, G. and Tienda, M. (1995) Optimism and achievement: the educational performance of immigrant youth. *Social Science Quarterly*, 76, 1-19.
- Kohut, H. (1971) *The Analysis of Self: a Systematic Approach to the Psychoanalytic treatment of Personality Disorders*. New York: International Universities Press.
- Laosa, L. (1989) *Psychological Stress, Coping, and the Development of the Hispanic Immigrant Child*. Princeton, NJ: Educational Testing Service.
- Myers, D. (1998a) Dimensions of economic adaptation by Mexican-origin men. In M. SuaÁrez-Orozco (ed.), *Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Myers, M. A. (1998b) *Race, Labor, and Punishment in the New South*. Columbus: Ohio State University Press.

- National Research Council (1998) Children of Immigrants: Health Adjustment, and Public Assistance. Washington, DC: National Research Council.
- Orfield, G. (1998) Commentary on the education of Mexican immigrant children. In M. SuaÁrez-Orozco (ed.), Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Padilla, A., Cervantes, R., Maldonado, M. and Garcia, R. (1988) Coping responses to psychosocial stressors among Mexican and Central American immigrants. *Journal of Community Psychology*, 16, 418-27.
- Phinney, J. (1998) Ethnic identity in adolescents and adults. In P. Organista, K. Chun and G. MaróAn (eds), Readings in Ethnic Psychology. New York: Routledge.
- Portes, A. and Zhou, M. (1993) The new second generation: segmented assimilation and its variants. *Annals of the American Academy*, 530, 74.
- Rumbaut, R. G. (1995) The new Californians: comparative research findings on the educational progress of immigrant children. In R. Rumbaut and W. Cornelius (eds), California's Immigrant Children. La Jolla, CA: Center for US-Mexican Studies.
- Rumbaut, R. G. (1996) Becoming American: acculturation, achievement, and aspirations among children of immigrants. Paper presented at the Annual Meeting of the American Association for the Advancement of Science, Baltimore, Maryland.
- Rumbaut, R. G. (1997a) Ties that bind: immigration and immigrant families in the United States. In A. Booth, A. C. Crouter and N. S. Landale (eds), Immigration and the Family: Research and Policy on US Immigrants. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Rumbaut, R. G. (1997b) Achievement and ambition among children of immigrants in Southern California. Paper presented to the Jerome Levy Economics Institute of Bard College, Annandale-on-the-Hudson, NY.
- Schlossberg, N. (1984) Counseling Adults in Transition: Linking Practice to Theory. New York: Springer.
- Shuval, J. (1980) Migration and stress. In I. L. Kutasshm et al. (eds) Handbook on Stress and Anxiety: Contemporary Knowledge, Theory, and Treatment. San Francisco: Jossey- Bass.
- Sluzki, C. (1979) Migration and family conflict. *Family Process*, 18(40), 379-90.
- Arrendondo-Dowd, P. (1981) Personal loss and grief as a result of immigration. *Personnel and Guidance Journal*, 59, 376-8.
- Smart, J. F. and Smart, D. W. (1995) Acculturation stress of Hispanics: loss and challenge. *Journal of Counseling and Development* 75, 390-6.
- Somach, S. (ed.) (1995) Issues of War Trauma and Working with Refugees: Compilation of Resources. Washington, DC: Center for Applied Linguistics Refugee Service Center.
- Steinberg, S. (1996) Beyond the Classroom: Why School Reform Has Failed and What Parents Need to Do. New York: Simon and Schuster.
- Stonequist, E. V. (1937) The Marginal Man: a Study in Personality and Cultural Conflict. New York: Scribners.
- SuaÁrez-Orozco, C. and SuaÁrez-Orozco, M. (1995) Transformations: Migration, Family Life, and Achievement Motivation Among Latino Adolescents. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- SuaÁrez-Orozco, C. (1998) The transitions of immigration: how do men and women differ? DRCLAS News, 6-7.
- SuaÁrez-Orozco, M. (1998) Crossings: Mexican Immigration in Interdisciplinary Perspectives. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- SuaÁrez-Orozco, C. and SuaÁrez-Orozco, M. (2000) Children of Immigration. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Suro, R. (1998) *Strangers among Us: How Latino Immigration Is Transforming America*. New York: Alfred Knopf.
- Vernez, G., Abrahamse, A. and Quigley, D. (1996) *How Immigrants Fare in US Education*. Santa Monica, CA: Rand.
- Vigil, D. (1988) *Barrio Gangs: Street Life and Identity in Southern California*. Austin: University of Texas Press.
- Volkan, V. D. (1993) Immigrants and refugees: a psychodynamic perspective. *Mind and Human Interaction*, 4, 63-9.
- Waldinger, R. and Bozorgmehr, M. (1996) *Ethnic Los Angeles*. New York: Russell Sage Foundation.
- Waldinger, R. (1997) *Social Capital or Social Closure? Immigrant Networks in the Labor Market*. Los Angeles: Lewis Center for Regional Policy Studies, UCLA.
- Waters, M. (1990) *Ethnic Options: Choosing Identities in America*. Berkeley: University of California Press.
- Waters, M. (1996a) *West Indian family resources and adolescent outcomes: trajectories of the second generation*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Association for the Advancement of Science, Baltimore, Maryland, February 10.
- Wong-Fillmore, L. (1991) *When learning a second language means losing the first*. *Early Childhood Research*.